

Den norske kirke og samarbeidet mellom de abrahamittiske religioner i Det hellige land

I forbindelse med at Yasser Arafat, Yitzak Rabin og Shimon Peres fikk Nobels fredspris i 1994, ble det i Oslo arrangert et seminar med religiøse ledere fra Israel og De palestinske områdene. Tema var forholdet mellom Oslo-avtalen og den religiøse situasjon i Det hellige land. Der ble det slått fast at avtalen inneholdt praktisk talt intet om religion – til tross for at religion på mange måter er et hovedelement i de spenninger som finnes i området. Videre var det enighet om hvis ikke religiøse ledere ble bragt inn i en fredsprosess, kunne religion raskt bli et destruktivt element, en hindring for fred.

På denne bakgrunn, og etter samtaler med nøkkelpersoner i området, ble undertegnede bedt av Mellomkirkelig råd om å undersøke mulighetene for dialog mellom jødiske, kristne og muslimske ledere. I løpet av 1996 ble det etablert kontakt og arrangert noen samtaler. De fortsatte frem mot 2000, men ble etter hvert komplisert av de politiske forhold.

Hovedforklaringen på vanskelighetene var at palestinerne, særlig muslimene, synes det var sensitivt i forhold til egen befolkning å føre samtaler med religiøse ledere som var nær knyttet til den makt som okkuperer Vestbredden og (da) Gaza. De uttrykte frykt for at samtaler kunne bli brukt til å tildekke den spenningsfylte hverdagen de opplever. Fra første stund var det derfor nødvendig å si at alt kunne tas opp i samtaler, og at konflikter ikke skal tildekkes.

Samtaler kom etter hvert inn i en blindvei, og nyorienteringer ble nødvendig. Et initiativ fra Erkebiskopen i Canterbury førte til at de viktigste religiøse lederne i Israel og De palestinske områdene møttes i Alexandria, Egypt, i januar 2002. De møttes med President Arafats og statsminister Sharons støtte. I selvmordsaksjonenes tid, laget de en felles uttalelse der de tok avstand fra religiøst motivert vold. Det førte til et oppfølgingsarbeid i Jerusalem under Erkebiskopens og hans assistents ledelse.

Etter en stund ønsket imidlertid de religiøse lederne selv å ta ansvar for interreligiøst arbeid. De besluttet å etablere et råd av de viktigste, offisielle religiøse institusjonene i Det hellige land. På denne måten ville de unngå at samtaler og interreligiøst samarbeid skulle være en virksomhet for spesielt interesserte. I stedet skulle institusjonene sikre kontinuitet og forpliktende samarbeid. De samarbeidende institusjoner i «Rådet av religiøse institusjoner i Det hellige land» (Council of Religious Institutions of the Holy Land) var:

- Sjefsrabbinatet i Israel. Det er øverste religiøse myndighet, tett knyttet til Statsministerens kontor – som også styrer de rabbiniske domstolene som tar hånd om en rekke privatrettslige forhold (ekteskap, skilsmisse, hvem er jøde, etc)
- Møtet av lederne for lokale kristne kirker, mao, Jerusalems tretten patriarker og biskoper (Kirkene har også egne domstoler som håndterer privatrettslige forhold)
- Den øverste leder for Sharia-domstolene i De palestinske områdene. Han er utnevnt av den palestinske presidenten og leder det organ som tar hånd om privatrettslige forhold for muslimer

Rådets mål fremgår av grunnlagsdokumentet:

1. *To maintain a permanent relationship and open channels of communication between religious leaders in the Holy Land in order for them to reflect together as believers, on main issues of conflict between our peoples.*
2. *To sustain close working relationship with the political leadership of the Government of Israel and the Palestinian National Authority, especially on issues related to the role of religion and religious communities.*
3. *To engage with our respective communities in the Holy Land in order to promote peace and justice. The Council seeks to foster, on grassroots and national levels, an environment of mutual acceptance and respect.*
4. *To engage with religious leaders internationally and particularly in the Middle East, in pursuit of a durable and just peace in the Holy Land.*

Siden 2005 har Rådet arbeidet jevnt. Det tok lang tid å komme fra vanskelige samtaler til gjensidig tillit. Utenlandsreiser, vanskelige diskusjoner, midlertidige opphold i møtevirksomheten, politiske spenninger (inklusive to Gazakriger), partenes opptreden i ulike situasjoner, - alt er slikt som både har vanskeliggjort arbeidet, men også bidratt til å bygge tillit og samarbeid. Fra 2011 har den viktigste muslimske samarbeidsinstitusjon vært Ministeren for religiøse anliggender i Den palestinske selvstyreadministrasjon.

Etter hvert gikk Rådet over fra å være et samtaleorgan til å bli et samarbeidsorgan. Vi opprettet et kontor i Jerusalem med to halvtidsansatte, etablerte en hjemmeside (www.crihl.org), og satte i gang med noen prosjekter. De viktigste av disse er:

- Utvikling av respekt for hellige steder. Dette handler både om hvem som kontrollerer dem og hvordan/om det er mulig å komme dit for alle troende. Vi registrerer også det økende antall ødeleggelser av hellige steder og lager uttalelser om dette.
- Et utviklingsprogram for unge religiøse ledere. Det har vært avviklet en runde med seksten deltager og settes nå i gang en ny med tolv deltagere. Tanken er at de skal lære mer om hverandre og bidra til fred i sine lokale sammenhenger – samtidig som de blir del av et interreligiøst nettverk.
- Vi fikk satt i gang en stor undersøkelse av hvilket bilde av den andre som tegnes i palestinske og israelske lærebøker. Det ble betalt av amerikansk UD, og er nå offentliggjort i forskernes navn.
- Vi undersøker nå mulighetene for å sette i gang et program som kan inkludere kvinner med en eller annen form for religiøse oppgaver. De religiøse lederne er alle menn.
- Vi bygger ut kontakt med diplomater i området, politikere som kommer på besøk og drar selv på besøk til religiøse og politiske ledere utenfor området.
- Vi bygger ut kontakten med israelske og palestinske religiøse og politiske ledere.
- Vi sender ut et nyhetsbrev.

Jeg ble bedt om å bistå Rådet, og fungerer nå som den som samler Rådet – og går i mellom, når det er nødvendig. Norsk UD finansierer det hele gjennom Mellomkirkelig råd.

8.mars.2013

Trond Bakkevig